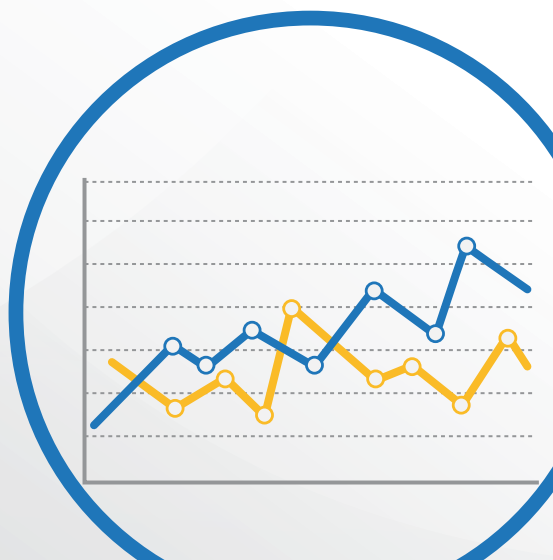

institut alternativa

JUGOISTOČNA EVROPA 2020: CIVILNO DRUŠTVO I UPRAVA NA ZAJEDNIČKOM ZADATKU

Naziv publikacije:
Jugoistočna Evropa 2020: Civilno društvo
i uprava na zajedničkom zadatku

institut alternativa

Institut alternativa
Đoka Miraševića („Kroling“) 3/3, Podgorica, Crna Gora
Tel/Fax: (+382) 20 268 686
e-mail: info@institut-alternativa.org
Website: www.institut-alternativa.org

Za izdavača:
mr Stevo Muk,
Predsjednik Upravnog odbora

Urednik:
mr Stevo Muk

Autorka:
mr Milena Milošević

Mjesto i datum:
Podgorica, decembar 2015. godine

Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Savjeta za regionalnu saradnju u okviru primjene Razvojne strategije Jugoistočna Evropa 2020. Stavovi iskazani u ovoj publikaciji ne odražavaju stavove Savjeta za regionalnu saradnju.

ZAŠTO JE VAŽNO UKLJUČIVANJE CIVILNOG DRUŠTVA U MONITORING "UPRAVLJANJA USMJERENOG NA RAST"?

Države nemaju monopol nad informacijama, pa je utoliko i uloga civilnog društva u monitoringu javnih politika i postizanju strateških ciljeva još važnija.¹ Odlika zemalja u tranziciji je nedostatnost zvanične statistike, nepotpunost podataka koji bi omogućili donošenje odluka zasnovano na dokazima, ali i nepouzdanost zvanično predstavljenih podataka o primjeni javnih politika. **Civilno društvo stoga treba da igra svoju korektivnu ulogu u odnosu na nadležne institucije, kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou.**

Proces primjene Razvojne strategije Jugoistočna Evropa 2020 (JIE 2020), regionalnog strateškog dokumenta, koji je nastao po uzoru na reformsku agendu Evropske unije (EU) [Evropa 2020](#),² pruža okvir za veće uključivanje civilnog društva u procese koji usmjeravaju svezakupni društveni i ekonomski razvoj regiona i izgradnju institucija u zemljama, koje se još uvijek nalaze u procesu konsolidacije demokratije.³ **Naročito je "upravljanje usmjereno na rast", sveprožimajući stub strategije koji se odnosi na unapređenje pružanja javnih usluga, borbu protiv korupcije i reformu pravosuđa, oblast u kojoj organizacije civilnog društva mogu da pruže poseban doprinos.** Sama činjenica da su javni zvaničnici izloženi sve izraženijim političkim uslovima od strane EU, koji nerijetko mogu dovesti u opasnost njihove lične karijere i ukazati na korumpiranost institucija, ukazuje na važnost uloge spoljnog, nezavisnog kontrolora, koju civilno društvo može da preuzme.

Za potrebe ove publikacije, koja za cilj ima da pruži smjernice organizacijama civilnog društva za uključivanje u praćenje Upravljanja usmjerenog na rast, **monitoring** definišemo kao sistematičan način prikupljanja podataka sa ciljem da se ostvari uvid u primjenu javnih politika u odnosu na njihove prethodno postavljene ciljeve i rezultate.⁴ Ova definicija odslikava promjenu paradigme kada je u pitanju monitoring javnih politika, tj. promjenu sa nekadašnjeg procesnog monitoringa, fokusiranog prvenstveno na implementaciju određene politike, ka monitoringu orijentisanom na rezultate, kao instrumentu koji omogućava zainteresovanim stranama i donosiocima

1 Vidi: Kako do rezultata u javnim politikama? Praćenje i evaluacija uz podršku civilnog društva?, Fondacija za razvoj ekonomske nauke, Centar za evropske politike, Beograd, septembar 2014. godine, dostupno na: http://www.europeanpolicy.org/iges/me_studija/size_final.pdf

2 Vidi više na: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

3 Vidi: Freedom House, Nations in Transit 2015: Democracy on the Defensive in Europe and Eurasia, 2015, dostupno na: https://www.freedomhouse.org/sites/default/files/FH_NIT2015_06.06.15_FINAL.pdf

4 Kako do rezultata u javnim politikama? Praćenje i evaluacija uz podršku civilnog društva?, Fondacija za razvoj ekonomske nauke, Centar za evropske politike, Beograd, septembar 2014. godine, dostupno na: http://www.europeanpolicy.org/iges/me_studija/size_final.pdf

odluka da prate napredak i uticaj određene politike.⁵ Kao takav, monitoring je prirodan uvod u evaluaciju javnih politika, odnosno procjenu učinka određene politike nakon određenog perioda njene primjene.

JUGOISTOČNA EVROPA 2020

Razvojna strategija JIE 2020 je usvojena u novembru 2013. godine na Ministarskoj konferenciji Investicionog komiteta za Jugoistočnu Evropu (SEEIC) u Sarajevu, uz vodeću ulogu Savjeta za regionalnu saradnju, čiji je SEEIC sastavni dio.

Sastoji se od pet stubova:

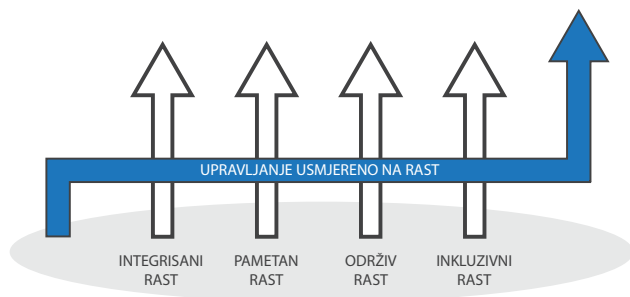
Integrisani rast – podstiče regionalnu trgovinu,

Pametan rast – odnosi se prilagođavanje sistema obrazovanja potrebama tržišta rada, na stimulisanje rasta baziranog na znanju i inovacijama,

Održivi rast – za cilj ima veću konkurentnost privatnog sektora, razvoj infrastrukture i energetski efikasniji rast.

Inkluzivan rast – veći naglasak stavlja na razvoj vještina, stvaranje novih radnih mjesta, bolju zdravstvenu zaštitu.

Upravljanje usmjereno na rast – za cilj ima **povećanje kapaciteta javne uprave za jačanje vladavine prava i smanjenje korupcije, kako bi se stvorilo povoljno okruženje za poslovanje i omogućile javne usluge potrebne za ekonomski razvoj.** Ovo je horizontalni, sveprožimajući stub JIE 2020 Strategije, koji je predušlov za ostvarivanje ciljeva preostala četiri stuba.

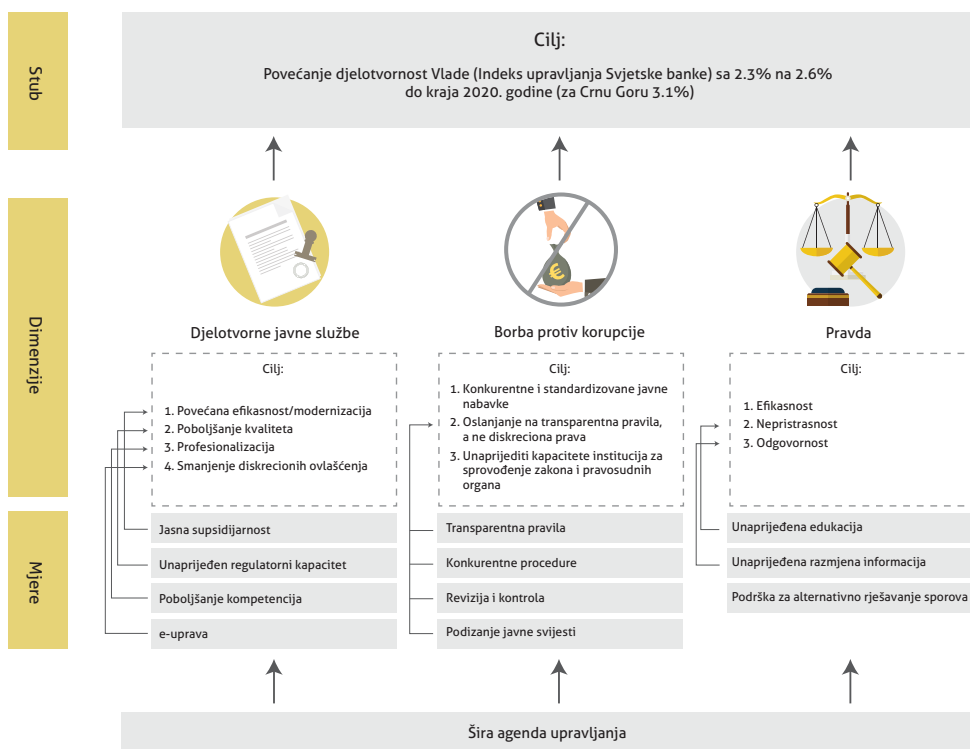

5 J.Z. Kusek, Ray C. Rist, A Handbook for Development Practitioners: Ten Steps to a Result Based Monitoring and Evaluation System, The World Bank, Washington D.C., 2004

ŠTA PODRAZUMIJEVA UPRAVLJANJE USMJERENO NA RAST?

Efektivno pružanje javnih usluga, borbe protiv korupcije i reforma pravosuđa su dimenzije u okviru ovog stuba i oblasti od interesovanja za mnoge organizacije civilnog društva u regionu. Dodatna vrijednost JIE 2020 Strategije je u tome što ona ova međuzavisna pitanja stavlja u kontekst ekonomskog rasta, tj. šalje ključnu poruku da bez transparentnih i efikasnih javnih uprava, suzbijanja korupcije i napretka u ostvarivanju vladavine prava nije moguć održivi ekonomski rast. Upravo tu leži šansa za dodatni angažman civilnog društva, s obzirom na to da u Crnoj Gori samo ograničen broj organizacija civilnog društva proizvodi utemeljene analize o socio-ekonomskim pitanjima.⁶

U okviru sljedećeg dijagrama predstavljene su ključne teme i mjere u okviru Upravljanja usmjerenog na rast.

6 Vidi: Montenegro Needs Assessment Report, Technical Assistance to the Civil Society Organizations in the IPA Countries (TACSO), Podgorica, November 2013, dostupno na: <http://www.tacso.org/documents/reports/?id=10258>.

MAPIRANJE ZAINTERESOVANIH STRANA

Prvi korak u obezbjeđivanju efikasnog monitoringa “upravljanja usmjerenog na rast” je mapiranje ključnih donosioca odluka i zainteresovanih strana. Drugim riječima, organizacije civilnog društva moraju imati u vidu kompleksnu mrežu međuvladinih, međunarodnih i nacionalnih institucija, koje su uključene u koordinaciju i nadgledanje primjene mjera u okviru ovog stuba. Ove institucije – regionalni koordinatori, spoljni partneri i nacionalna administracija, imaju dvostruku ulogu. Oni su izvor podataka neophodnih za nezavisni monitoring politika u okviru stuba od strane organizacija civilnog društva. U isti mah, oni su zainteresovane strane za primarne podatke i informacije, koje civilno društvo može proizvesti u odnosu na primjenu politika obuhvaćenih “upravljanjem usmjerenim na rast” i cjelokupnom JIE 2020 Strategijom.

Upravljanje usmjerenom na rast			
Ciljani indikator: Da se poboljša indeks djelotvornosti Vlade – Svjetska banka (za Crnu Goru sa 2.6 do 3.1 do 2020. godine, za čitav region, u prosjeku, sa 2.3 na 2.9 do 2020. godine)			
Ključne dimenzije	Efektivno pružanje javnih usluga	Borba protiv korupcije	Pravosuđe
Regionalni koordinatori	Regionalna škola za javnu upravu (ReSPA), Mreža asocijacija lokalnih vlasti Jugoistočne Evrope (NALAS)	Regionalna antikorupcijska inicijativa (RAI)	Savjet za regionalnu saradnju (SRS)
Spoljni partneri	Institut Svjetske banke, SIGMA, Njemačka agencija za međunarodnu saradnju (GIZ), Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA), Evropska komisija	OECD, Njemačka agencija za međunarodnu saradnju (GIZ), Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA), Evropska komisija	
Nacionalna administracija	Ministarstva i državni organi zaduženi za reformu javne uprave, državni organi	Ministarstva pravde i unutrašnjih poslova, policija	Ministarstva pravde, profesionalna udruženja sudija i tužilaca

Nacionalni koordinator JIE 2020 Strategije u Crnoj Gori je ministar ekonomije, dok je za političku koordinaciju i uvezivanje pretpristupne podrške sa Strategijom zadužena Kancelarija Nacionalnog koordinator instrumenta za pretpristupnu podršku (NIPAK). Osim ove "horizontalne" koordinacije primjerne mjera "Jugoistočna Evropa 2020", za svaki od stubova "vertikalno" je zaduženo po jedno ministarstvo. U slučaju "upravljanja usmjerenog na rast", to je Ministarstvo unutrašnjih poslova.

IZVORI O NAPRETKU U PRIMJENI JIE 2020 STRATEGIJE

Savjet za regionalnu saradnju, koji je imao vodeću ulogu u donošenju Strategije, ključni je izvor podataka o napretku u ostvarivanju ukupno 11 krajnjih ciljeva, čijem ispunjavanju do 2020. godine ovaj strateški dokument treba da doprinese.⁷

U junu 2014. godine, Savjet za regionalnu saradnju je objavio prvi izvještaj o JIE 2020 strategiji, koji je zapravo imao ulogu presjeka početnog stanja u odnosu na oblasti u svakoj od zemalja.⁸ Na posebnoj Internet stranici, dostupan je i pojednostavljeni prikaz stanja u svakoj od zemalja u odnosu na svaki od pojediničanih stubova koje Strategija obuhvata - SEE 2020 Scoreboard (http://www.rcc.int/see2020_charts). Takođe, u cilju mjerenja napretka, Savjet za regionalnu saradnju je u junu 2015. godine objavio i rezultate opsežnog istraživanja javnog mnjenja [Balkan Barometar](#) sa analitičkim izvještajem, koji je mišljenje javnosti stavio u kontekst ciljeva JIE 2020 i svih njenih pojedinačnih stubova. Namjera je da se ovakva istraživanja, uz istraživanje stavova biznis zajednice u regionu ([Balkan Biznis Barometar](#)), rade na godišnjem nivou i da postanu dio sveukupnog monitoringa JIE 2020 Strategije. Ova istraživanja pružaju obilje podataka koje organizacije civilnog društva mogu koristiti za svoje istraživačke, ali i zagovaračke aktivnosti, u oblastima „upravljanja usmjerenog na rast“.

7 Ovi ciljevi se odnose na povećanje bruto domaćeg proizvoda, povećanje totalne vrijednosti regionalne trgovine roba i usluga, smanjenje regionalnog trgovinskog deficita, unapređenje kvaliteta radne snage regiona, poboljšanje indeksa djelotvornosti Vlade, porast u prilivu stranih direktnih investicija u region, porast izvoza, povećanje stope zaposlenosti stanovništva starijeg od 15 godine, povećanje unutar-regionalne trgovine dobrima, povećanje broja novootvorenih preduzeća

8 Regional Cooperation Council, SEE 2020 Baseline Report: Towards Regional Growth, June 2014, dostupno na: <http://www.rcc.int/pages/76/see-2020-baseline-report-towards-regional-growth>

KLJUČNA ODGOVORNOST NACIONALNIH VLADA?

Iako je cilj Strategije održivi ekonomski rast kroz regionalnu saradnju, ključna odgovornost za primjenu zacrtanih mjera je na nacionalnim vladama. U prvim godinama primjene JIE 2020 Strategije ovo je bilo eksplicitno prepoznato kroz obaveze vlada da donesu nacionalne akcijske planove. Crna Gora je, slijedeći ovu obavezu, usvojila **Nacionalni akcijski plan za 2014-2015. godinu**. Plan se, kada je u pitanju "upravljanje usmjereno na rast", fokusirao na oblasti profesionalnog razvoja lokalnih službenika, unapređivanje pružanja elektronskih usluga od strane Vlade sa ciljem da se postigne komunikacija između uprave, građana i biznisa, izvještavanje o napretku ostvarenom u okviru poglavlja 23 i 24, uspostavljanje Agencije za sprječavanje korupcije, Zakona o lobiranju i Zakona o Specijalnom tužilaštvu.⁹

Međutim, ovaj dokument je za naredni period zamijenjen [Programom ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2015-2017. godine](#), koji se, od svih stubova Strategije, u najmanjoj mjeri odnosi na "upravljanje usmjereno na rast". Upravo činjenica da mnoge oblasti u okviru stuba, naročito u dimenzijama "pravosuđe" i "borba protiv korupcije", ostaju zanemarene, pruža dodatnu šansu za civilno društvo da se uključi u postizanje regionalnih ciljeva koji se odnose na ove oblasti.

Prema Balkan Barometru:

Svega 10 % građana Crne Gore koristi elektronske usluge koje pruža Vlada.

Čak 65 odsto ispitanih građana Crne Gore (djelimično ili u potpunosti) smatra da borba protiv korupcije uopšte nije efikasna.

Građani vjeruju da je primanje i davanje mita najviše rasprostranjeno u zdravstvu i u policiji.

SINERGIJA SA DRUGIM PROCESIMA

Za uspješnost same primjene Razvojne strategije Jugoistočna Evropa 2020, kao i za kvalitet doprinosa civilnog društva, neophodno je njene ciljeve, dimenzije i mjere posmatrati u širem kontekstu procesa pristupanja zemalja Zapadnog Balkana EU. **Reforme predviđene u okviru "upravljanja usmje-**

9 Vlada Crne Gore, Strategija jugoistočna Evropa 2020: Nacionalni akcijski plan za Crnu Goru 2014-2015, Podgorica, jun 2014. godine

renog na rast", u velikoj su sinergiji sa poglavljima u pregovorima sa EU,¹⁰ najnovijom Strategijom proširenja EU za period 2015-2016. godine,¹¹ kao i sa Evropskim principima javne uprave, koji su formulisani pod pokroviteljstvom Direktorata za proširenje i susjedstvo Evropske komisije u novembru 2014. godine.¹²

Ovo je prvo proširenje u kome je reforma javne uprave definisana kao jedan od ključnih stubova. Jedna od određujućih karakteristika regiona po kojoj on kaska za EU članicama je administracija koja još uvijek nije u dovoljnoj mjeri servisno orijentisana, podsticajna za stvaranje povoljnog poslovnog okruženja i za vladavinu prava. Zbog toga je "upravljanje usmjereno na rast", uz "integrisani rast", koji se odnosi na poboljšanje regionalne trgovine i kretanja ljudi, roba i usluga, nešto što razlikuje JIE 2020 strategiju od Evropa 2020 - strateškog dokumenta Evropske unije.

Ključne oblasti Evropskih principa javne uprave:

- Strateški okvir reforme javne uprave
- Izrada i koordinacija politika
- Državna služba i upravljanje ljudskim resursima
- Odgovornost/integritet
- Pružanje javnih usluga
- Finansijsko upravljanje u javnom sektoru

Formulisanje Evropskih principa javne uprave od strane SIGMA eksperata dio je napora EU da uvede "red" u javne uprave regiona, i obezbijedi redovno praćenje, na godišnjem nivou, ispunjenosti ovih principa koji se odnosi na šest oblasti: strateški okvir reforme javne uprave, izrada i koordinacija politika, državna služba i upravljanje ljudskim resursima, odgovornost, pružanje javnih usluga i finansijsko upravljanje u javnom sektoru. Sa ciljem da se omogući ovaj svo-

jevrnsni monitoring, formulisano je **157** indikatora. Međutim, jedan od izazova u monitoringu principa javne uprave i upravljanja usmjerenog na rast, je preveliki fokus na indikatorima. Dodatno ograničenje pristupa jeste činjenica da procjena indikatora ispunjenosti principa javne uprave u velikoj mjeri zavisi od podataka koje dostavljaju same države.

10 Poglavlja koja su od direktne važnosti za primjenu mjera "upravljanja usmjerenog na rast su: poglavlje 5 (javne nabavke), 23 (pravosuđe i temeljna prava), 3 (osnivanje preduzeća i sloboda pružanja usluga), 34 (institucije), 26 (obrazovanje i kultura), 22 (regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata).

11 European Commission, EU Enlargement Strategy, Brussels, 10.11.2015, dostupno na: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_strategy_paper_en.pdf

12 "Evropski principi javne uprave", dokumenta SIGME, br. 27, u izdanju OECD-a, dostupno na: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5kml60zwd7h.pdf?expires=1398415030&id=id&acname=guest&checksum=FD455B0079C9FE4E957DFE2E41D6A25CA>

ENERGIJA CIVILNOG DRUŠTVA: ZA LOKALNO VLASNIŠTVO NAD REFORMAMA

Organizacije civilnog društva na Zapadnom Balkanu često se bave oblastima borbe protiv korupcije, reforme pravosuđa i pružanja javnih usluga. Projekti koji se tematski uklapaju u prioritete "upravljanja usmjerenog na rast" predstavljaju alternativni izvor informacija o ispunjavanju ovih strateških ciljeva i upućuju na važnost njihovog umrežavanja, sa ciljem kvalitativnijeg praćenja primjene JIE 2020 Strategije.

U sklopu projekta "Upravljanje za rast Crne Gore: Od nas zavisi!", Institut alternativa je okupio jedan dio organizacija civilnog društva iz zemlje i regiona, koje posjeduju ekspertizu i iskustva koja mogu da se iskoriste u svrhu praćenja regionalnih strateških usmjerenja. Neke dobre prakse monitoringa od strane civilnog društva u regionu su umrežavanje organizacija koje prate primjenu politika u okviru pogavlja 23, monitoring strategija za reformu javne uprave i strategija za reformu pravosuđa, čije usvajanje umnogome proističe iz obaveza integracije zemalja Zapadnog Balkana u EU. Od decembra 2015. godine, šest organizacija iz regiona, sporovodiće i projekat WEBER, koji za cilj ima da osnaži kapacitete i učesće organizacija civilnog društva i medija na Zapadnom Balkanu kada je u pitanju reforma javne uprave, naročito u kontekstu nedavno usvojenih Evropskih principa javne uprave.¹³ Početkom novembra 2015. godine, formirana je i Koalicija za zaštitu zviždača u zemljama Jugoistočne Evrope, koja okuplja organizacije i pojedince iz 10 država. Ova koalicija će se baviti zaštitom lica koja prijavljuju korupciju, dakle, horizontalnim pitanjem od izuzetne važnosti za borbu protiv korupcije, naročito komponente koja se odnosi na podizanje svijesti javnosti, koja u logičkom dijagramu "upravljanja usmjerenog na rast", zauzima važno mjesto. Koalicija je formirana pod okriljem Regionalne antikorupcijske inicijative, jednog od regionalnih koordinatora anti-koruptivne dimenzije JIE 2020, uz finansijsku podršku Savjeta za regionalnu saradnju, i odraz je prepoznate potrebe za većim uključivanjem civilnog društva u primjenu Strategije.

13 "Western Balkans Enabling Project for Civil Society Monitoring of Public Administration" Reform je puni naziv projekta na engleskom jeziku, koji će sprovesti Centar za evropske politike iz Beograda, Institut alternativa iz Podgorice, Institut za demokratiju i medijaciju iz Tirane, Vanjsko-politička inicijativa iz Sarajeva, Grupa za pravne i političke studije iz Prištine, Institut za evropske politike iz Skoplja, i Centar za evropske politike iz Brisela

POGLED UNAPRIJED I KLJUČNI IZAZOVI:

Očekivanja građana i njihovo zadovoljstvo životnim standardom u najvećoj su međusobnoj povezanosti sa napretkom u okviru stuba "upravljanja usmjerenog na rast", pokazali su rezultati Balkanskog barometra, i opravdali ključnu ulogu koju ovaj stub ima u JIE 2020 Strategiji. Organizacije civilnog društva zato treba da opravdaju svoju prvenstvenu ulogu predstavnika građana, s jedne strane, i korektivnog faktora organa javne uprave, s druge. Dodatno, ekspertiza koju posjeduje određeni broj organizacija civilnog društva proistekla iz monitoringa javnih politika, treba da se stavi u funkciju efikasnijeg monitoringa "upravljanja usmjerenog na rast". Za tako nešto je neophodna i proaktivnija uloga nacionalnih vlada. Naročito u Crnoj Gori, sa malim ministarstvima koja su opterećena širokim nadležnostima i nedostatkom ekspertskog kadra za analizu javnih politika, civilno društvo može nadomjestiti potrebu za stručnom podrškom. Ta podrška, za sada, često dolazi od strane eksternih konsultanata,¹⁴ koji ne mogu omogućiti lokalno vlasništvo nad reformama, zbog nedostatka komunikacije sa građanima.

Proces monitoringa JIE 2020 Strategije od strane Savjeta za regionalnu saradnju otkrio je nezavidnu situaciju kada je u pitanju dostupnost podataka i pouzdanost vrijednosti određenih indikatora. Organizacije civilnog društva su često i „proizvođači“ tih neophodnih informacija, koje mogu omogućiti praćenje primjene određenih politika. Drugim riječima, njihova potencijalna uloga kada je u pitanju učešće u primjeni i praćenju primjeni JIE 2020 Strategije, osim toga da pod „budnim okom“ drže napore nacionalnih i regionalnih administracija na ispunjavanju strateških ciljeva (**ispunjavanje tzv. watchdog funkcije**), treba da se sadrži i u istraživanju zasnovanom na dokazima i u proizvodnji primarnih podataka koji mogu koristiti svim strukturama uključenim u sprovođenje Strategije (**tzv. evidence-based policy research**). Dakle, uloga civilnog društva treba da se sastoji u preispitivanju određenih indikatora i njihove vrijednosti, ali i omogućavanju kvalitativnog praćenja reformi, odnosno detaljnog uvida u sve aspekte primjene javnih politika i u razloge odsustva njihove primjene.

Paralelno postojanje sličnih inicijativa i aktivnosti u okviru "upravljanja usmjerenog na rast", Evropskih principa javne uprave, i procesa pristupanja EU, omogućava međusobno osnaživanje ovih procesa; uključujući i istovre-

14 K. Klaas, Policy Making Review Montenegro, SIGMA Papers, No. 51, OECD Publishing. 2014, <http://dx.doi.org/10.1787/5jz15qwert2yb-en>

meno korišćenje podataka nastalih u okviru srodnih procesa. Dodatno, imajući u vidu relativno veliki broj sektorskih strategija na nacionalnom nivou,¹⁵ nedostatak njihove međusobne usaglašenosti i preciznog finansijskog planiranja,¹⁶ monitoring JIE 2020 Strategije i obilje podataka koje nastaje u okviru praćenja primjene njenih mjera, mogu da posluže i vladama država regiona i organizacijama civilnog društva u svakoj od zemalja Zapadnog Balkana za uspostavljanje kulture praćenja javnih politika i procjene njihovog učinka.

Ubuduće, **Savjet za regionalnu saradnju će osnaživati svoju funkciju za finansiranje drugih organizacija, između ostalog, i u cilju podrške inicijativama i projektima koji spadaju u domen JIE 2020 Strategije i doprinose njenoj primjeni.** Otud, organizacije civilnog društva treba da se okrenu i ovom izvoru finansiranja za projekte koji se bave "upravljanjem usmjerenim na rast".

15 Tokom 2014. godine, u Crnoj Gori je bilo na snazi više od 60 sektorskih strategija. Međutim, u zavisnosti od toga kako se definiše sektorska strategija, ovaj broj, prema nekim procjenama, ide i iznad 100.

16 K. Klaas, Policy Making Review Montenegro, SIGMA Papers, No. 51, OECD Publishing. 2014, <http://dx.doi.org/10.1787/5jz15qwert2vb-en>

ŠTA DALJE?

- Evropska komisija i Savjet za regionalnu saradnju treba da nastave da finansijski podržavaju organizacije civilnog društva koje se bave pitanjima dobrog upravljanja, borbe protiv korupcije i reforme pravosuđa; dodatan naglasak treba staviti na **povezivanje ovih oblasti sa ekonomskim upravljanjem**;
- Savjet za regionalnu saradnju, osim jednog od potencijalnih izvora finansiranja regionalnih projekata, može da igra **ulogu i zajedničke platforme**, u okviru koje bi se omogućilo prezentovanje i umrežavanje postojećih projekata koji se tematski uklapaju u stub „Upravljanje usmjereno na rast“;
- Uloga civilnog društva, kada je u pitanju monitoring “upravljanja usmjerenog na rast”, treba da se sastoji u **preispitivanju određenih indikatora i njihove vrijednosti, ali i omogućavanju kvalitativnog praćenja reformi**, s obzirom na to da odabrani indikatori, iako omogućavaju jednostavan pregled i poređenje među zemljama, ne mogu da pruže detaljan pregled stanja;
- Monitoring od strane civilnog društva treba prvenstveno da bude **orijentisan na očekivane rezultate** primjene određenih politika, a ne isključivo na efikasnost njihove primjene;
- Imajući u vidu nedostatak preciznog finansijskog planiranja primjene srednjoročnih strateških dokumenata na Zapadnom Balkanu, polje u kojem civilno društvo može ostvariti značajan doprinos je i svojevrsan “**monitoring inputa**”, odnosno praćenje finansiranja reformi u okviru “upravljanja usmjereno na rast”;
- S obzirom na to da je zajednička odlika zemalja regiona postojanje velikog broja strategija, neophodno je nadgledati i **njihovu međusobnu usklađenost, kao i usaglašenost sa ključnim ciljevima Razvojnje strategije JIE 2020**;
- U monitoringu “upravljanja usmjereno na rast”, civilno društvo i nacionalne vlade treba da iskoriste sinergiju sa sličnim inicijativama, kao što su Evropski principi javne uprave i ostale obaveze iz procesa pristupanja EU, odnosno da koriste podatke nastale u okviru ovih srodnih procesa.

IZVORI:

- Evropski principi javne uprave, dokumenta SIGME, br. 27, u izdanju OECD-a, <http://www.oecdilibrary.org/docserver/download/5kml60zwd-r7h.pdf?expires=1398415030&id=id&accname=guest&checksum=FD455B0079C9FE4E957DE2E41D6A25CA>
- Freedom House, Nations in Transit 2015: Democracy on the Defensive in Europe and Eurasia, 2015, dostupno na: https://www.freedomhouse.org/sites/default/files/FH_NIT2015_06.06.15_FINAL.pdf
- Internet prezentacija Evropa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm
- Internet prezentacija Savjeta za regionalnu saradnju i Razvojne strategije Jugoistočna Evropa 2020, http://www.rcc.int/see2020_charts
- Kako do rezultata u javnim politikama? Praćenje i evaluacija uz podršku civilnog društva?, Fondacija za razvoj ekonomske nauke, Centar za evropske politike, Beograd, septembar 2014. godine, dostupno na: http://www.europeanpolicy.org/iges/me_studija/size_final.pdf
- K. Klaas, Policy Making Review Montenegro, SIGMA Papers, No. 51, OECD Publishing, 2014, dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1787/5jz15qwert2vb-en>
- Ministarstvo finansija, Vlada Crne Gore, Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2015-2017, Podgorica, januar 2015. odine, dostupno na: <http://www.mf.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=1931111&rType=2>
- Montenegro Needs Assessment Report, Technical Assistance to the Civil Society Organizations in the IPA Countries (TACSO), Podgorica, November 2013, dostupno na: <http://www.tacso.org/documents/reports/?id=10258>
- Regional Cooperation Council, Balkan Barometer 2015: Public Opinion Survey, Sarajevo, 2015, dostupno na: http://www.rcc.int/seeds/files/RCC_BalkanBarometer2015_PublicOpinion_FIN_forWeb.pdf
- Regional Cooperation Council, SEE 2020 Baseline Report: Towards Regional Growth, June 2014, dostupno na: <http://www.rcc.int/pages/76/see-2020-baseline-report-towards-regional-growth>

-
- Vlada Crne Gore, Informacija o Strategiji razvoja Jugoistočne Evrope do 2020. godine (Strategija JIE 2020), Podgorica, novembar 2013. godine
 - Vlada Crne Gore, Strategija jugoistočna Evropa 2020, Nacionalni akcioni plan za Crnu Goru 2014-2015, Podgorica, jun 2014. godine

O INSTITUTU ALTERNATIVA

Institut alternativa (IA) je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od strane grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

Naša **misija** je snaženje demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Naši **strateški ciljevi** su podizanje kvaliteta rada, odgovornosti, otvorenosti i efikasnosti javne uprave; podsticanje otvorene, javne, konstruktivne i argumentovane debate o javnim politikama i jačanje kapaciteta države i društva za njihov razvoj.

Vrijednosti koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje, saradnja i timski rad.

Djelujemo kao **think tank**, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavimo oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Oblasti u kojima radimo i ostvarujemo uticaj strukturisane su u pet glavnih programa: i) javna uprava, ii) odgovorne javne finansije, iii) parlamentarni program, iv) bezbjednost i odbrana i v) socijalna politika.

Na osnovu rada u naših pet programa, bavimo se praćenjem procesa pregovora o članstvu u EU, uz aktivno učešće u radnim grupama za određena poglavlja. Naša posebna aktivnost je Škola javnih politika koju organizujemo od 2012. godine.

Upravljanje organizacijom je podijeljeno između Skupštine i Upravnog odbora. Predsjednik Upravnog odbora je **Stevo Muk**, a koordinatorka istraživanja je dr **Jovana Marović**.

Više o našoj organizaciji možete pronaći na:

www.institut-alternativa.org

www.mojgrad.me

www.mojauprava.me

www.mojnovac.me

Ova publikacija je dijelom zasnovana na zaključcima i preporukama konsultativnog sastanka *Uloga civilnog društva u monitoringu "upravljanja usmjerenog na rast"*, koji je održan 6. novembra 2015. godine u Podgorici.